

CO TO JEST PROJECT BASED LEARNING?

Project Based Learning (PBL) to jedna z wielu nowoczesnych metod wykorzystywana z powodzeniem w nauce języków obcych oraz w wielu innych dziedzinach. W skrócie można ją zdefiniować jako:

- uczenie za pomocą realizowania projektów;
- przekazywanie wiedzy oraz zdobywanie kompetencji i kwalifikacji przez samodzielną pracę studentów w zespołach, w określonym czasie, mające na celu rozwiązanie jakiegoś problemu – czyli wykonanie projektu;
- aktywny proces uczenia się, a nie nauczanie *ex cathedra*.

Metoda projektowa wspiera pracę indywidualną, zespołową, opiera się na kojarzeniu związków przyczynowo-skutkowych, w naturalny sposób motywuje do działania, dopinguje do nawiązywania więzi społecznych wśród osób uczących się oraz z nauczycielem.

W pracy dydaktycznej metoda ta ma szerokie zastosowanie w procesie uczenia osób początkujących i zaawansowanych. Dobór tematu oraz stopień zaawansowania projektu zależą od potrzeb na danym etapie nauki.

Przygotowując zadanie w technice PBL, wykładowca powinien uwzględnić wyszczególnione poniżej elementy. Można wskazać następujące etapy projektu:

- podział na zespoły (3–4 osobowe);
- ustalenie tematu;
- burza mózgów (analiza i zdefiniowanie ścieżek do wykonania projektu);
- zebranie wiedzy w postaci krótkiego raportu (co, kto, kiedy ma wykonać?, jakie narzędzia, kontakty, źródła są potrzebne do wykonania zadania?);
- znalezienie odpowiedzi na pytanie: po co to robisz? (jakie cele są do osiągnięcia: dla studentów, dla wykładowczyni/wykładowcy i co na tym lub dzięki temu zyska?);
- kryteria oceny projektu;
- terminy (spotkania – mikro kroki, deadline, prezentacja);
- indywidualna praca nad poszczególnymi częściami projektu;

- wspólna praca nad wykonaniem zadania (spotkania robocze, weryfikacja, rozdzielanie nowych zadań);
- wybranie najlepszego rozwiązania oraz formy prezentacji;
- prezentacja;
- ewaluacja i *feedback*;
- zamknięcie projektu i wspólne świętowanie sukcesu, co jest niezwykle ważne w procesie podnoszenia motywacji i zaangażowania w dalszej nauce.

Każdy następny projekt łatwiej zacząć po dobrych doświadczeniach z realizacji poprzedniego; a nawiązane relacje pomagają w kolejnych etapach edukacji oraz krokach w przyszłość.

Rola nauczyciela

W pracy nad projektem szczególnie ważna wydaje się rola nauczyciela, wykraczająca daleko poza funkcję przekaźnika wiedzy. Wykładowca przyjmuje rolę tutora, opiekuna projektu i tym samym uczestników w czasie jego trwania. Staje się on źródłem informacji, pomocną dłońią, podtrzymuje na duchu, ale **nie wyręcza w pracy**. Jego celem jest też budowanie wzajemnego zaufania. Do istotnych elementów każdego projektu należą także ewaluacja i informacja zwrotna.

Uczestnik powinien uświadomić sobie fakt czerpania korzyści z samego procesu wykonania zadania. Warto dać szansę na wspólną wymianę doświadczeń i odpowiedzi na kilka ważnych pytań:

- Czego nauczyła(-eś) się, robiąc ten projekt?
- Co zrobił(a)byś inaczej?
- Co było zbędne?
- Czego życzysz sobie na przyszłość?

Informacja zwrotna powinna być udzielona przez **wszystkich** uczestników projektu oraz wykładowcę opiekuna projektu. Taką informację zwrotną warto wykonać w formie zarówno pisemnej np. w postaci krótkiej ankiety), jaki i ustnej dyskusji.

Czego tak naprawdę uczą się uczestnik i uczestniczka projektu?

Otóż bardzo wielu umiejętności daleko wykraczających poza kwestie swojej dziedziny czy kwestie doskonalenia umiejętności językowych, jak to dzieje się w nauce języków obcych. W szczególności:

- poznają nowy, ciekawy dla siebie temat (bo zawsze są jakieś do wyboru);
- uczą się kreatywności, oryginalnego podejścia do „swojego” tematu;
- poznają narzędzia do pracy na projektem;
- uczą się pracy zadaniowej w zespole, współpracy;

- uczą się komunikacji opartej na konsensusie, negocjacjach;
- uczą się krytycznego myślenia, argumentowania;
- uczą się technik prezentacji (w przypadku lektoratów – odpowiednich słów, zwrotów oraz zachowań społecznych podczas pracy i prezentowania projektu);
- uczą się analizy tematu, syntezy i sposobu, „jak temat dobrze sprzedać”
- uczą się terminowości.

W jednym projekcie uczymy się czterech kluczowych **umiejętności XXI wieku**: kreatywności, współpracy, komunikacji i krytycznego myślenia. Poza tym praca nad projektem jest ciekawym urozmaiceniem językowej pracy dydaktycznej.

Jakie zadania ma do wykonania wykładowca przy planowaniu projektu?

Wykładowca zatem:

- opracowuje ciekawe propozycje tematów;
- proponuje odpowiednie narzędzia potrzebne do realizacji projektu;
- nadzoruje poszczególne etapy pracy oraz terminowość;
- dostarcza informacji zwrotnej w poszczególnych częściach projektu;
- w pracy nad projektem pełni raczej funkcję **mentora** i **tutora** (mniej wykładowcy),
- bo w projekcie to studenci pracują i poznają nowe narzędzia, i to oni odpowiadają za projekt;
- dzieli informacji zwrotnej po zakończeniu projektu.

Dlaczego warto realizować projekty?

Ponieważ jest to aktywność bezpośrednio przygotowująca osoby studiujące do wejścia na rynek pracy, gdzie umiejętność pracy w grupie, kreatywność, długoterminowe wykonywanie powierzonych zadań i działanie pod presją czasu, wykorzystywanie sztucznej inteligencji stanowią codzienność w rzeczywistości zawodowej naszych absolwentów. Poza tym to ciekawa, godna polecenia na każdym etapie nauki języka forma zdobywania wiedzy i umiejętności, która angażuje, wysoce motywuje, rozwija pasje i zainteresowania, otwiera na innowacje, uczy samodzielności i kreatywności, uczy pracy w zespole, formułowania własnych pomysłów, pytań i odpowiedzi (w przypadku nauki w JCJ w języku obcym).

Metoda ta uczy wyszukiwania informacji, angażuje różne zmysły, wspiera rozwój społeczny i nawiązywanie relacji, daje wyobrażenie, jak może wyglądać praca zespołowa w przyszłym zawodzie.

Wady metody projektowej

Poza oczywistymi korzyściami robienie projektów ma także kilka pułapek, których warto być świadomym, decydując się na tego typu aktywność.

- PBL na początku jest czasochłonna.
- Stawia zarówno wykładowcę, jak i osobę studiującą w innej roli.
- Na początku student/ka może odnieść wrażenie, że mniej się uczy, bo nie dostaje gotowej wiedzy i rozwiązań.

Ostateczny rezultat rekompensuje jednak początkowe trudności i wątpliwości, a wynik końcowy zawsze jest dodatni.

Przykłady z pracy metodą projektową

Wybrane przykłady pracy z zastosowaniem metody projektowej na lektoracie języka niemieckiego w JCJ UJ, które przeprowadziła starsza wykładowczyni mgr Irena Szpuler-Dirak.

Poziom językowy:

- A2–C1 – Mein Krakau;
- od A1 – Der Euro;
- od A1 – Küche meiner Heimat;
- od A1 – Ein Wochenende in meinem Lieblingsort;
- B2+ – Prawo (Vertragsarten, Gesellschaften, Strafrecht, Zivilrecht, Europarecht);
- A2–B1 – Meine Lieblingsstadt in Europa; <https://www.youtube.com/watch?v=NXyWZXbUuNE> (projekt dostępny na stronie JCJ w zakładce ROZWÓJ / PROJEKTY / PREZENTACJE / KULTURBURG);
- A2–C1 – Projekt z serii Moja Europa: Arnold Stadler – Der Beitrag zur europäischen Literatur; projekt dziennikarsko-literacki: wieczór autorski z Arnoldem Stadlerem w Goethe Institut; prowadzenie i moderacja wywiadu i wieczoru literackiego Irena Szpuler-Dirak, Instytut Dziennikarstwa i Komunikacji społecznej UJ i Goethe Institut);
- B2 – Polsko-niemiecki projekt badawczy Medienbrücke realizowany przez Instytut Dziennikarstwa i Komunikacji Społecznej UJ oraz Institut für Kommunikationswissenschaft Technische Universität Ilmenau, Republika Federalna Niemiec;
- B1–C1 – Projekt Via Europa realizowany przez niemiecką telewizję WDR i TVP SA; 5. edycja programu Medienbrücke prowadzona była jako integralna część lektoratu języka niemieckiego JCJ – Język obcy w pracy dziennikarza;
- A2 – Was kann Polen dem Westen anbieten?

Bibliografia

- Dirak, A. Problem-Based Learning (PBL). <https://www.cel.agh.edu.pl/problem-based-learning/>
Anna Dirak [dostęp: 20 marca 2021].
- Materiały własne autorki Ireny Szpuler-Dirak.
- Problem-Based Learning. Center for Teaching Innovation. [cornell.edu. https://teaching.cornell.edu/teaching-resources/active-collaborative-learning/problem-based-learning](https://teaching.cornell.edu/teaching-resources/active-collaborative-learning/problem-based-learning) [dostęp: 23 maja 2024].
- PBL: Problem-Based Learning. cccmd.qc.ca [dostęp: 23 maja 2024].
- Problem-Based Learning – Education. Maastricht University. <https://www.polsl.pl/rjo5-sjo/dydaktyka/project-based-learning-pbl/pbl-opis/> [dostęp: 23 maja 2024].
- Problem-Based Learning: An Overview of its Process and Impact on Learning – ScienceDirect . <https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S2452301116300062> [dostęp: 23 maja 2024].
- Warsztaty dydaktyczne Ars Docendi Uniwersytet Jagielloński [edycja 2020]. <https://arsdocendi.uj.edu.pl/warsztaty/kursy-nauczyciele/archiwum> [dostęp: 23 maja 2024].